

بسم الله الرحمن الرحيم

واکاوای حقوق کاربران در فضای مجازی

مؤلفین

عباس سامانی

عباس باباپور

عضو مرکز وکلای قوه قضائیه

سرشناسه	: سامانی، عباس، ۱۳۷۱ -
عنوان و نام پدیدآور	: واکاوی حقوق کاربران در فضای مجازی / مولفین عباس سامانی، عباس باباپور.
مشخصات نشر	: بومهن: پرژگ، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۱۰۰ ص.
شابک	: 978-622-98543-1-0
وضعیت فهرست	: فیا
نویسی	
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: فضای مجازی -- ایران -- جنبه‌های حقوقی

-- Legal aspects -- Iran Cyberspace
 فضای مجازی -- جنبه‌های اخلاقی
 Cyberspace -- Moral aspects
 مسوولیت (حقوق) -- ایران
 Liability (Law) -- Iran
 کاربران اینترنت -- وضع حقوقی و قوانین
 Internet users -- Legal status, laws, etc
 اینترنت -- قوانین و مقررات
 Internet -- Law and legislation

شناسه افزوده	: باباپور، عباس، ۱۳۷۳ -
رده بندی کنگره	: ۸۵۱HM
رده بندی دیویی	: ۴۸۳۳/۳۰۳
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۷۶۷۲۸۷

نام کتاب: واکاوی حقوق کاربران در فضای مجازی
 مولف یا مترجم یا گردآوری و تدوین: عباس سامانی، عباس باباپور
 ویراستار: انتشارات پرژگ ناشر: انتشارات پرژگ چاپ اول: اول
 ۱۰۰۰: قطع: وزیری طراح جلد: انتشارات پرژگ قیمت: ۶۰۰۰۰۰ ریال

کلیه حقوق این اثر برای مؤلف محفوظ است. نشانی بومهن. انتشارات پرژگ تلفن: ۰۹۱۰۶۸۴۷۱۹۷

فهرست

۱۰	 کلیات تحقیق
۱۱	 مقدمه
۱۲	 تعریف های موجود از حق و حقوق
۱۴	 حریم خصوصی کاربران
۱۴	 فضای مجازی
۱۵	 شبکه های اجتماعی
۱۷	 فصل اول: فضای مجازی
۱۸	 مقدمه
۱۹	 زندگی در عصر مجازی (شهر الکترونیک)
۲۳	 اینترنت و امنیت فرهنگی
۲۵	 رسانه و فرصت ها
۲۶	 فرصت ها و چالش های اینترنت
۲۸	 اینترنت
۲۸	 تأثیرات اینترنت
۳۰	 آسیب سایبری
۳۱	 ویژگیهای روانشناختی فضای مجازی
۳۳	 زمان در دنیای واقعی و مجازی
۳۴	 پارادایم دو فضایی شدن و آسیب های مجازی

۳۶	فضای مجازی و هویت های فریبنده
۳۷	سیاست های پیشگیرانه در برابر آسیب های فضای مجازی
۳۹	دو راهی اتخاذ سیاست پیشگیرانه
۴۲	تولید محتوا زیربنای راهبردها و راهکارها
۴۴	نتیجه گیری
۴۶	فصل سوم: نقش حقوق اخلاقی در فضای مجازی
۴۷	مقدمه
۴۷	تعریف اخلاق
۴۸	تبیین حقوق اخلاقی و اقسام آن
۴۹	اقسام حقوق اخلاقی
۴۹	الف. حقوق اخلاقی درونی
۵۰	ب. حقوق اخلاقی بیرونی
۵۱	مصادق های حقوق اخلاقی درونی در فضای مجازی
۵۳	رعایت حقوق اخلاقی انسان ها با همدیگر
۵۴	نتیجه گیری
۵۵	فصل چهارم: حریم خصوصی کاربران
۵۶	مقدمه
۵۷	مبنای حریم خصوصی
۵۸	مبنای حریم خصوصی

۶۱	تاریخچه و کلیات حریم خصوصی.....
۶۳	تعریف حریم خصوصی.....
۶۴	حوزه های حریم خصوصی و مصادیق تعرض به آن.....
۶۵	داده های خصوصی و محرمانه.....
۶۶	حریم خصوصی در ایران.....
۶۸	حریم خصوصی در اسناد بین الملل.....
۶۹	اینترنت و نقض حریم خصوصی.....
۶۹	ناشناخته ماندن: فرصتی برای نقض حریم.....
۷۰	آنلاین بودن، خطری برای نقض حریم خصوصی.....
۷۱	انحصار، راهی به حریم شخصی در فضای مجازی.....
۷۱	هکرها و کاربران: ناقضانی با انگیزه های مختلف.....
۷۲	نقض حریم خصوصی در فضای مجازی.....
۷۴	رابطه امنیت داده و حریم خصوصی.....
۷۵	رابطه امنیت اطلاعات و حریم خصوصی.....
۷۷	رابطه امنیت شبکه و حریم خصوصی.....
۸۰	نتیجه گیری.....
۸۱	فصل پنجم: حقوق کاربران در فضای مجازی.....
۸۲	مقدمه.....
۸۴	تاریخچه شکل گیری جرایم رایانه ای.....

۸۵	جرم رایانه ای
۸۷	جرائم و مجازاتها کاربران فضای مجازی
۸۹	مسئولیت کیفری در قانون جرائم رایانه ای ایران
۹۱	عوامل رافع مسئولیت کیفری در محیط سایبری
۹۳	نتیجه گیری
۹۴	نتیجه گیری کلی

www.ketab.ir

پیشگفتار

فضای مجازی نسل جدیدی از فضای روابط اجتماعی است که علی رغم اینکه عمر خیلی زیادی ندارد، توانسته به خوبی در زندگی مردم جا باز کند. مردم بسیاری در سنین مختلف و از گروه های اجتماعی متفاوت در فضای مجازی کنار هم آمده اند و از فاصله های بسیار دور در دنیای واقعی، از این طریق با هم ارتباط برقرار می کنند. امروزه روش های ارتباطی با کاربران از طریق اینترنت افزایش یافته است. پست الکترونیک، پیام های کوتاه، چت روم ها، وب پایگاه ها و بازی ها روش هایی برای گسترش و حفظ روابط اجتماعی شده اند. روزانه نزدیک به چهارصد میلیون نفر در سراسر دنیا از اینترنت استفاده می کنند و یکی از کاربردهای اصلی اینترنت، برقراری ارتباط اجتماعی با کاربران است. شاید عیب اصلی ارتباط های اینترنتی آن است که ارتباط در فضای مجازی، اساساً بر متن استوار است و بنابراین، از نشانه های بصری و شنیداری در تعامل های رو در رو بی بهره است. بنابراین نمی توان در عصر حاضر بدون این شبکه های اجتماعی زندگی کرد. از این رو شناخت این شبکه ها و آموزشی استفاده از آنها ضمن ایمن شدن محیط مورد استفاده امری الزامی و ضروری است. رشد سریع تکنولوژی و به ویژه پیشرفت روز افزون در حوزه های ارتباطی، ماهواره ها و اینترنت باعث تحولات پرشتاب در جوامع بشری گردیده و آثار مثبت و منفی فراوانی در پی داشته است. در این میان، آثار اینترنت و فضای مجازی در روابط اجتماعی بیش از سایر حوزه ها بوده و تغییرات و دگرگونی های زیادی را به وجود آورده است. اینترنت که ابتدا برای اهداف نظامی و امنیتی طراحی شده بود، به مرور وارد بخش های اجتماعی دیگر از جمله تجارت، تفریح و سرگرمی شد و این امر چنان پُررنگ و گسترده بود که کارکرد آن را تغییر داد، به طوری که این تکنولوژی نوظهور، امروزه به یک صنعت و عرصه ی تاثیرگذار جهانی تبدیل شده است و کمتر موضوع اجتماعی را می توان یافت که متأثر از اینترنت نباشد. اینترنت ابتدا در کشورهای غربی به عنوان رسان های همگانی رواج یافت و به تدریج دیگر کشورها را نیز در بر گرفت و به مثابه ابزاری موثر در انتقال و ترویج سیاست، فرهنگ، اقتصاد و... کاربرد پیدا کرد. این تغییر و تحولات جهانی و گرایش همه جانبه به استفاده از اینترنت، تبعات و تاثیرات بسیاری در جوامع بشری داشت تا جایی که از آن به « انفجار اطلاعات » تعبیر می شود و مفهومی پر کاربرد در علم ارتباطات و جامعه

شناسی است. فرا مکان و فرا زمان بودن اینترنت و در دسترس بودن آن موجب شکل گیری شیوه جدیدی از تعاملات اجتماعی نسبت به گذشته شد و تغییراتی شگرف در سبک زندگی، تعاملات اجتماعی و حتی مشارکت سیاسی و نحوه آن به وجود آورد. تا جایی که امروزه اینترنت بیشترین نقش را در اطلاع رسانی و تبلیغات برای عموم دارد و به عنوان اصلی ترین کانال ارتباطی محسوب می شود. در سال های اخیر شبکه های اجتماعی به عنوان بزرگترین دستاورد اینترنت و فضای مجازی به دلایل مختلف از جمله نامحدود بودن ارتباطات، بی هویت بودن، آزادی بسیار زیاد، بی مکانی و بی زمانی کاربران ... با اقبال عمومی مواجه شده و هرکدام به تناسب اهداف خود، فعالیت هایشان را گسترش داده اند. اینترنت و شبکه های اجتماعی مانند بسیاری از پدیده های دیگر دارای پیامدهای مثبت و منفی می باشند که با برنامه ریزی و بالا بردن سطح آگاهی عمومی می توان از آثار و دستاوردهای مثبت آن بهره گرفت و پیامدهای منفی را به حداقل رساند. نگاه تک بعدی به هر وسیله و دستاورد بشری، چه مثبت باشد و چه منفی، باعث دوری انسان از حقیقت آن موضوع می شود و موضوع اینترنت و فضای مجازی از این امر مستثنی نیست. زمانی که اینترنت و دیگر ابزارهای نوین ارتباطی، تولید و مورد استفاده قرار گرفتند بسیاری از کاربران بر این باور بودند که سهولت در برقراری ارتباطات بزرگترین دستاورد برای بشر می باشد اما حقیقت آن است که فناوری های نوین ارتباطی در کنار خدماتی که برای سهولت ارتباطات انسانی داشته اند، آسیب های بسیاری را نیز به جامعه بشری تحمیل نموده اند. اطلاع یافتن کاربران از آسیب های اجتماعی و تهدیدات فضای مجازی می تواند در پیشگیری از پیامدها و کاهش اثرات جرم این فضا بسیار موثر باشد. پیامدهایی مانند دور کردن افراد خانواده از یکدیگر، ایجاد اعتیاد روانی، به خطر افتادن امنیت شخصی، طلاق عاطفی، ایجاد روابط خارج از چارچوب خانواده، بلوغ زودرس، کاهش روابط و تعاملات اجتماعی از جمله اثرات مستقیم و غی رمستقیم فضای مجازی شمرده می شوند. صاحب نظران و پژوهشگران علوم انسانی معتقدند که ورود اینترنت به فضای زندگی انسان ها در کنار مزایا و محاسن غیر قابل کتمان، باعث بوجود آمدن یکسری دغدغه ها و نگرانی ها شده و روابط کاربران را به شدت تحت تاثیر قرار داده است. حجم بالای اطلاعات و برنامه، سرعت، جذابیت و تنوع دامنه انتشار و... از جمله ویژگی های فضاهای مجازی است که در صورت عدم استفاده صحیح می تواند تهدیدی برای کاربران

باشد. کارشناسان معتقدند استفاده از اینترنت در صورت بهره برداری درست اطلاعات یا برای انجام کارهای روزمره، دریافت خدمات آموزشی، بانکی، ثبت نام و... با داشتن مدیریت مناسب می تواند مفید باشد چرا که پیشرفت تکنولوژی امری اجتناب ناپذیر است اما این تکنولوژی زمانی مشکل ساز و دردسرافرین می شود که مورد استفاده نادرست قرار گیرد.

www.ketab.ir